

Päätös

17.12.2024

VN/35063/2024
VN/35063/2024-OKM-1

Jakeluissa mainituille

Vankilaopetuksena järjestettävän perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen kehittäminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja oikeusministeriö asettavat yhteistyöryhmän, jonka tehtävänä on vankilaopetuksena järjestettävän toisen asteen koulutuksen kehittäminen sen molempien koulutusmuotojen osalta. Työryhmä päivittää ja täydentää vuonna 2019 laaditut linjaukset ja periaatteet vankilaopetuksena järjestettävän ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen toteuttamiseksi. Linjausten ja periaatteiden kokonaisuutta täydennetään myös lukiokoulutuksen osalta.

Työryhmä tarkastelee lisäksi aikuisten perusopetuksen ja oppivelvollisuusikäisten opetuksen ja koulutuksen järjestämistä vankiloissa ja tästä huolehtimiseen liittyvää nivelvaihetta. Vankilaopetuksessa on lisäksi huolehdittava erityisesti alaikäisten tutkintavankeudessa olevien ja vankeusrangaistusta suorittavien lasten ja nuorten opetuksesta ja koulutuksesta.

Työryhmä asetetaan ajalle 1.1.2025 – 31.12.2025.

Tausta

Vankeinhoidon tavoitteena on vankeusajan jälkeisen elämän tukeminen ja oman osallisuuden löytäminen ympäröivässä, alati muuttuvassa yhteiskunnassa. Vankeuden aikaisella koulutuksella on tärkeä ja usein keskeinen rooli myös uusintarikollisuuden ehkäisyssä. Vangin osaamisen ja yksilöllisen kehittymisen systemaattisella vahvistamisella rangaistusjakson aikana voidaan luoda puitteita ja edellytyksiä sekä opintojen jatkamiselle että työllistymiselle vapautumisen jälkeen.

Vangeille on pitkään järjestetty opetushallinnon alaista opetusta ja koulutusta eri muodoissaan. Vankien koulutuksen valtakunnallisesta seurannasta ja koulutuksen kehittämisestä vastaavat opetus- ja kulttuuriministeriö, oikeusministeriö, Opetushallitus (myöhemmin tekstissä OPH) ja Rikosseuraamuslaitoksen (myöhemmin tekstissä RISE) Kehittämisen ja ohjauksen vastualue.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

Vuoden 2018 alusta lukien ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestäjien yhtenä uutena tehtävänä on ollut ammatillisen koulutuksen järjestäminen vankilaopetuksena. Vankilaopetuksen tehtävä myönnettiin 14 ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestäjälle. Tällä hetkellä oikeuden omaavia järjestäjiä on 15. Vankilaopetusta voivat järjestää myös muut ammatillisen koulutuksen järjestäjät, mutta luvassa erikseen mainittu tehtävä mahdollistaa po. koulutuksen järjestämisestä maksettavan lisärahoituksen saamisen. Ammatillisten erityisoppilaitosten vaativan erityisen tuen tehtävä kattaa myös vankilassa olevat vaativan erityisen tuen opiskelijat. Ammatilliset erityisoppilaitokset voivat vaativan erityisen tuen osaamisensa puitteissa tukea muita ammatillisen koulutuksen järjestäjiä vankilaopetuksen järjestämisessä. Vankilaopetuksena järjestettävää ammatillista koulutusta on sekä vankilan sisällä että sen ulkopuolella (siviiliopintolupa ja valvottu koevapaus) opiskelevan vankistatuksella olevan henkilön ammatillinen koulutus.

Vuonna 2019 julkaistut Vankilaopetuksena järjestettävän ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen toteuttamisen linjaukset ja periaatteet –asiakirja valmisteltiin opetus- ja kulttuuriministeriön, oikeusministeriön ja sen alaisen viraston RISEn yhteistyönä. Linjausten ja periaatteiden pohjalta valmisteltiin toimintamalli, joka sisältää yhdenmukaiset sopimuskäytännöt, periaatteet ja toimintamallit koulutuksen järjestäjästä ja vankilasta riippumatta. Kehittämishankkeen käynnistämisestä ja ohjauksesta vastasi OPH. Sen asettama ohjausryhmä ohjasi ja seurasi vankilaopetuksena järjestettävän ammatillisen koulutuksen toimintamallin kehittämistä ja käyttöönottoa. Hankkeen myötä perustettiin jatkuva asiantuntijaverkosto, jossa on edustus käytännön toteuttajilta - 15 ammatillisen koulutuksen järjestäjää ja vankilat - sekä OPH ja RISE.

Lähtökohtaisesti on tarkoituksena, että myös ne ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestäjät, joiden järjestämisluvassa ei ole vankilaopetuksen tehtävää, noudattavat näitä toimintatapoja ja käytänteitä järjestäessään ammatillista koulutusta vankiloissa. Tämä on tarpeen jo pelkästään opiskelijoiden yhdenvertaisten mahdollisuuksien varmistamiseksi. Jatkossa toimintamallin noudattaminen myös lukiokoulutuksen järjestämisessä vahvistaa ja tukee tämän koulutusmuodon toteuttamista vankien koulutuksena. Eduskunnan 17.12.2024 hyväksymän hallituksen esityksen 161/2024 vp mukaisesti toisen asteen ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilussa kokeilulupa sisältyy myös vankilaopetuksen tehtävä, jolloin ammatillisen koulutuksen osalta järjestäjäverkko laajenee.

Vankilassa järjestettävä lukiokoulutus toteutetaan aikuisille tarkoitetun lukiokoulutuksen tuntijaon ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Aikuisten lukio-opintoihin hakeutuminen tapahtuu lähtökohtaisesti jatkuvan haun kautta ja toteutuu siten joustavasti. Avovankiloista vangeilla on tietyn edellytyksin ollut mahdollista käydä oppilaitoksessa opiskelemaan, mutta osassa avovankiloita välimatkat oppilaitokseen ovat pitkiä, joten opetusta toteutetaan vankiloihin videoyhteyksin. Suurimmat ongelmat ovat suljetuissa vankiloissa. Vankilan sijaintikunnissa toimivat koulutuksen järjestäjät eivät ole olleet läheskään kaikilla alueilla halukkaita järjestämään opetusta. Haasteeksi on osin nähty rahoitus, minkä ei aina ole katsottu täysin kattavan vankilaopetuksesta aiheutuvia kustannuksia koulutuksen järjestäjälle. Samoin etenkin pienillä paikkakunnilla vierastetaan kielteisen seurannaisvaikutusten vuoksi vankien opetuksen kytkemistä nuorten lukiokoulutukseen. RISE on maksanut materiaaleista, tiloista ja vankien valvonnasta aiheutuneita kustannuksia, mutta ei itse opetuksesta. Haasteena opetuksen järjestämisessä ovat myös turvallisuusseikat. Samassa opetustilassa ei voi olla aina samanaikaisesti kaikki koulutukseen osallistuvat vangit. Olisi tärkeää, että myös suljetuimmilta osastoilta vangit voisivat osallistua opetukseen esim. videoyhteyden tai muun etäyhteyden välityksellä.

Tietosuojaan liittyvät kysymykset on koettu ongelmalliseksi kaikissa koulutusmuodoissaan opetuksen ja koulutuksen järjestämisessä vankiloissa.

Työryhmän tehtävät

Työryhmä kehittää vankilaopetuksena järjestettävän aikuisten perusopetuksen, nivelvaiheen ja toisen asteen koulutuksen koulutusmuotojen toteuttamista. Työryhmä hyödyntää vuoden 2019 ammatillisen koulutuksen linjauksia. Kehittämistyössä huomioidaan koulutusjärjestelmässä tapahtuneet muutokset, mm. tutkintokoulutukseen valmentava koulutus sekä oppivelvollisuuden laajentuminen. Työryhmän tehtävänä on:

1. Kehittää vankilaopetuksena järjestettävää toisen asteen koulutusta.
2. Selvittää lukiokoulutuksen nykytilaa ja järjestämisedellytyksiä vankilaopetuksena.
3. Arvioida aikuisten perusopetuksen järjestämistarpeita ja -edellytyksiä vankilaopetuksena.
4. Päivittää ja täydentää vuonna 2019 laaditut linjaukset ja periaatteet vankilaopetuksena järjestettävän ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen toteuttamiseksi ja täydentää linjauksia myös aikuisten perusopetuksen ja lukiokoulutuksen osalta.
5. Selvittää oppivelvollisuusikäisten, erityisesti alaikäisten tutkintavankien ja vankeusrangaistusta suorittavien lasten ja nuorten opetuksen ja koulutuksen järjestämisen tilannetta vankilaopetuksena.
6. Selvittää tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) järjestämistarpeet ja -edellytykset vankilaopetuksena.
7. Antaa suosituksia yhteistyömuotojen kehittämisestä eri koulutusasteiden ja -muotojen välillä.

Työryhmän jäsenet

1. Puheenjohtaja, johtaja Kati Lounema, opetus- ja kulttuuriministeriö
2. Varapuheenjohtaja, neuvotteleva virkamies Minna Piispa, oikeusministeriö
3. Opetusneuvos Heikki Blom, opetus- ja kulttuuriministeriö
4. Ylitarkastaja Tarja Koskimäki, opetus- ja kulttuuriministeriö
5. Asiantuntija Anni Haikarainen, oikeusministeriö
6. Opetusneuvos Sanna Penttinen, Opetushallitus
7. Opetusneuvos Teijo Koljonen, Opetushallitus
8. Erityisasiantuntija Kati Sunimento, Rikosseuraamuslaitos
9. Erityisasiantuntija Satu Tsharkov, Rikosseuraamuslaitos
10. Pysyvä asiantuntija, erityisasiantuntija Merja Mannerkoski, opetus- ja kulttuuriministeriö
11. Pysyvä asiantuntija, opetusneuvos Riia Palmqvist, Opetushallitus

Asiantuntijashteereinä toimivat asiantuntija Anni Haikarainen ja opetusneuvos Riia Palmqvist.

Työryhmä voi tarvittaessa täydentää kokoonpanoaan pysyvillä tai määräaikaisilla asiantuntijajäsenillä. Työryhmä voi kuulla asiantuntijoita ja tehdä yhteistyötä sidosryhmien kanssa valmistelun aikana.

Työryhmän asettamisessa ei ole voitu noudattaa naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (232/2005) 4 a §:n 1 momenttia, sillä jäsenet on nimetty heidän erityisen ammatillisen osaamisensa johdosta.

Kustannukset

Työryhmän työ tehdään virkatyönä ja jäsenille ei makseta palkkioita eikä korvauksia kokousmatkoista aiheutuvista kuluista.

Petri Lempinen
Ylijohtaja
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Ville Hinkkanen
Osastopäällikkö
Oikeusministeriö

Maria Soininen
Hallitussihteeri
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Lauri Rautio
Yksikönpäällikkö
Oikeusministeriö

Jakelu Työryhmän jäsenet
Opetushallitus
Rikosseuraamuslaitos

Tiedoksi Valtiosihteeri Mikaela Nylander, opetus- ja kulttuuriministeriö,
Valtiosihteeri Teija Makkonen, oikeusministeriö
Erityisavustaja Lisa Palm, opetus- ja kulttuuriministeriö
Erityisavustaja Anita Westerholm, opetus- ja kulttuuriministeriö
Erityisavustaja Markus Liesegang, oikeusministeriö
Kansliapäällikkö Anita Lehikoinen, opetus- ja kulttuuriministeriö
Kansliapäällikkö Antti Leinonen, oikeusministeriö
OKM LAMOS
OKM VAPOS

VN/35063/2024-OKM-1

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: